

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Redništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 6. Dopolni se pošilja upravnistvu. Nebrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v. osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju 10 v. — Za odgovor je priložiti imenico. — Telefon številka 118.

Mir je še daleč...

PISMO IZ BELGRADA.

Belgrad, 31. marca.

Seja narodne skupštine.

Včerajšnja seja narodne skupštine je bila tu in tam precej burna in mestoma zelo zanimiva. Sprejeta sta bila dva zakona in sicer zakon o Vojni Akademiji in zakon o naknadnem kreditu. Prečitane so bile najprej čestitke narodni skupščini občin v novoosvojenih krajih, nato se preide na dnevni red.

Vojna akademija.

Po poročilu verifikacijskega odseka, pride na vrsto poslednje čitanje zakonske predloge o vojni akademiji. Do sedaj se je vsprejemalo v to vojaško vzgojevališče po 30 gojencev letno. Ker pa je vsled občutnih izgub v vojski častniški zbor močno oslabilen in ker se misli v novoosvojenih zemljah ustanoviti več novih divizij, ne odgovarja več sedanje število častniškega naraščaja faktilnim potrebam razširjene Srbije, vsled tega je vlada predložila skupščini zakonsko predlogo za povečanje števila gojencev na sto.

Zakon je bil vsprejet z vsemi glasovi, proti je glasoval edini socialni demokrat Lapčević.

Devedesetmilijonski kredit za vzdrževanje oborožene sile.

Po nekaterih formalnostih, ki se tičejo notranje uredbe poslanske zbornice pride na vrsto zakonska predloga o devedesetmilijonskem kreditu za vzdrževanje armade. Ta zakon ima dva dela in to: naknadno odobrenje vladi za tridesetmilijonski kredit, ki je že izčrpan in drugi del za šestdesetmilijonski kredit za vso bodočo dobo do demobilizacije.

Finančni minister dr. Paču je utemeljeval to predlogo z naslednjimi veleinteresantnimi izjavami:

Ko je vlada začetkom oktobra lanskega leta zahtevala od skupštine dvajsetmilijonski kredit, upala je, da bo ta svota popolnoma zadostovala, ker se je predpostavljalo, da bo vojna kmalu izvršena. Proračun je bil izgotovljen na podlagi potreb vojnega ministra. Tedaj je bilo treba vzdrževati 320.000 vojakov in 100 tisoč glav živine. Medtem pa je bila vojna, po krivdi Turčije, podaljšana po preteku dvomesečnih brezuspelih pogajanjih in naša vojska nadaljevala je svoje operacije na ogromnem prostoru: od Jadranskega morja pa tja do Drinopolja. Živila so postajala z vsakim dnevom dražja, bodisi vsled pomanjkanja poljskih pridelkov, ali pa vsled velikih stroškov za prevažanje hrane operativnim armadam. Poleg tega pa je nastala nujna potreba zvišati oboroženo silo za znatno število. Že januarja me-

seca je imela država za prehrano 420.000 vojakov in 180.000 glav živine.

Vsled tega in vsled raznih nepredvidnih izdatkov, kakor n. pr. razne podpore ranjencem in njihovim družinam ter družinam padlih junakov, administrativni izdatki v novoosvojenih krajih itd. izčrpal se je prvotni kredit kaj hitro in že 23. februarja je državni svet moral odobriti navedenim potom nov tridesetmilijonski kredit, ki je danes zopet popolnoma potrošen.

Do zaključitve mira, in to je prilično še dober mesec dni, se ne more pristopiti k demobilizaciji. Pa tudi po zaključitvi miru se vojska ne more še demobilizirati vse dotlej, dokler si zavezniki, ne razdele pridobljeno ozemlje.

Za ves ta čas ostajajo stroški neizpremenjeni.

Poleg tega pa nas čakajo še drugi stroški.

Zaplenjeno orožje se mora popraviti, ker je vreme tako megleno, da se mora to takoj izvršiti. (Kljub temu, da je Evropa žrtvovala Črnogoro in Skader „angelju miru“ vendarle ni moga — kakor je videti in slišati — „miroljubna“ Evropa mirno živiti sado diplomatike politike po krivičnem motenju nevarnosti. Op. poroč.)

Opozicija je sicer očitala vladi, zakaj ni sklicala skupštine takoj, ko ji je pošel predhodni kredit, končno pa je tudi ta zakon vsprejet z vsemi glasovi, razen — i seveda — neizogibnega — socialdemokrata.

Pašić v Skoplju.

Ministrski predsednik Pašić se že nekaj dni mudi v Skoplju.

Ulica generala Stepanovića.

Občinski odbor v Mustafa Paši je sklenil — v zahvalo srbski armadi, ki se je uspešno borila krstiti eno glavnih ulic z imenom glavnega poveljnika srbske armade generala Stepanovića.

Major Gabrić v skupščini.

Včeraj je prišel v skupščino po nekem poslu major Gabrić, ki je vjel Sukri pašo in cel njegov štab.

Bil je predmet navdušenim ovacijam od strani poslancev, ki so iskreno čestitali pogumnemu majorju na njegovem junaštvu, kakor tudi na tem, da ga je kralj imenoval podpolkovnikom. Major — odnosno podpolkovnik — se je izgovarjal, da je bilo vjetje Sukri paše le redek srečen slučaj. Navzočim častnikom se je zahvalil za laskavo pisanje o njegovi osebi. Podpolkovnik Gabrić se je v sedanjo balkansko vojno kot stotnik in po izvršenih vojnih operacijah je dosegel čin podpolkovnika.

Vsekakor redek slučaj.

Pod drinopoljskim obzidjem padlim srbskim junakom

se postavi primeren spomenik. Pri-spevki se že nabirajo. Bolgarska vla-

da je dala na razpolago oni prostor, kjer so pokopane srbske žrtve.

Vojni plen v Drinopolju

je že popisan in kmalu se začne z razdeljevanjem plena med Srbe in Bolgare. V drinopoljskih turških državah blaginjah se zaplenjene velike svote denarja. Tudi ta denar se razdeli na dva enaka dela.

Bojkot avstrijskega blaga.

Na včerajšnji skupni seji trgovske, industrijske in obrtne zbornice, izvolil se je dvanaestčlanski odbor, ki bo vodil bojkotno gibanje. Že danes sta se odpeljala dva delegata v Solun in dva v Sofijo, da posredujejo pri tamošnjih zbornicah za čim vspešnejšo akcijo proti Svaibu, ki je pripravljen na Balkanu toliko škode zaveznikom in s svojimi intrigami uničil po nepotrebnem tisoče in tisoče mladih bitij.

Bombardiranje Skadra

je od petka od devete ure dopoldne popolnoma ustavljeno.

Železniški delavci in uslužbenci ki niso stalno nameščeni in vrše sedaj vojaško službo, dobe od 17. dec. l. l. pa do končane demobilizacije dnevno polovico prejšnje dneve.

Turki v Belgradu.

Včeraj je došel v Belgrad Šaban paša z nekaterimi uglednimi meščani iz Plevlje, da prosijo pri vladi nekakih uslug.

Črnogorski kralj in Poljaki.

Neki poljski list iz Krakova se je direktno na kralja brzojavno obrnil z vprašanjem, če je res, da je Skader prepustil velesilam.

Črnogorski kralj je odgovoril:

„Ako je plemeniti poljski narod točno obveščen o krivici, katero nam je prizadela Evropa, mora gotovo revoltirati in njegovo slovansko srce mora vedeti, kaj nam preostaja storiti in kako naj se odločimo.“

No, Skader bo še dolgo strašil.

Kako misli priprosti Srbin je najlepše videti iz naslednjega pogovora.

Pred vojnimi ministrstvom stojite dve straži — starca iz III. poziva. Prva straža pravi: »Oče nam Skadar« in zabli to s pristno srbsko kletvico.

Vreme je bilo te dni uprav po aprilsko mrzlo, danes pa je celo sneg pobelil belgrajske strehe. Precej ostra zimska sapa ohlaja ozračje še bolj, kot padli sneg.

In mi? Mi čakamo mir... ba-sta... Mars.

Nepopustljivost Črne Gore.

Položaj in mišljenje v Črni Gori. — Avstrija popravlja meje severne Albanije. — Napetost med Zavezniki vedno večja. — Homatije v Carigradu.

KRALJ NIKOLA IN SKADERSKO VPRAŠANJE.

Dunaj, 16. aprila. Vedno še ni jasno, ali se bo vdal Nikola zahtevam velesil ali ne. Splošno se sodi in privatna poročila zatrijejo, da je kralj Nikola odločen vstrajati pri svojih zahtevah, in bo nadaljeval z obleganjem Skadra, četudi odide srbska armada.

KAKO SODIJO O KRALJEVSKI NAMERIL.

London, 16. aprila. Odpor kralja se različno presoja. V diplomatskih krogih ne presoja odpora resno, ter prevladuje mišljenje da se kralj upira sklepu velesil le zato, ker se boji, da ne bi omajal svojega stališča med narodom, ki bi mogel postati nezadovoljen in svojo nezadovoljnost tudi javno pokazati, kar bi ne bilo brez posledic. Udal se bo takoj, kakor hitro bo v položaju, potolažiti Črnogorke z zadostnimi odškodninami.

ANGLIJA NEJEVOLNA NA AVSTRIJO.

London, 16. aprila. Z ozirom na težavno stališče kralja in z ozirom na nezadovoljnost in razburjenost, ki vladajo med Črnogorskim narodom so v Angliji zelo nejevoljni, da Avstrija noče o odškodnini za Skader ničesar slišati. Velesile se trudijo, da bi pripravile Avstrijo do tega, da privoli v predloge velesil.

SRBSKA ARMADA PRED SKADROM.

Belgrad, 16. aprila. General Bojović, vrhovni poveljnik srbske oblegovalne armade je sporočil vrhovnemu poveljstvu srbskih armad, da sedanje število srbske armade pred Skadrom nikakor ne zadostuje za zavzetje trdnjave, vsled tega prosi za nadaljne ukaze.

Na to poročilo je dobil Bojović, kakor smo že poročali obvestilo, da naj takoj vstavi vse nadaljne operacije pred Skadrom in pripravi vse potrebno za odhod srbskih čet. (Poročilo je važno, ker v čisto drugi luči pokaže, zakaj zapuščajo Srbi svoje pozicije. V očigled dejstva, da Črna gora Skadra ne dobi, četudi ga zavzame, pomenja zavzetje samo čast orožja — če je pa zavzetje trdnjave vsled nezadostnega števila čet nemogoče, bi bil naravnost umor poditi vojake v gotovo smrt brez haskal)

ČRNOGORCI UPAJO.

Cetinje, 16. aprila. Črnogorci upajo, da osvoje Skader tudi brez

srbske pomoči in to, ker je prebivalstvo Skadra že čisto izstradano.

KAJ ZAHTEVA KRALJ?

Rim, 16. aprila. Italijanski poslanik je sporočil kralju Nikoli, da bo on posredoval pri velesilah, da dobi Črna Gora takšno odškodnino, da bo njeno gospodarsko življenje zagotovljeno, samo če odneha od Skadra. Kralj je odgovoril, da dežela in armada ne bi bila nikakor voljna izdati mrtve junake, ki so padli pred Skadrom. Da ta pokaže, da se ne upira iz trme hoče uradno naznaniti pogoje pod katerimi bi bilo mogoče vojsko do tega pripraviti, da bi zapustila Skader. V ta namen zahteva, da vodi Črna gora notri do reke Bojane, tako, da pride v neno last tudi Tara-boš, ki obvladuje skadersko jezero. Za ta predlog je bil tudi angleški poslanik, toda velesile so predlog zavrnile in izjavile, da so pripravljene dati le zadostno posojilo.

KAJ JE »PONUJALA« AVSTRIJA?

London, 16. aprila. Iz pisanja »Times« se razvidi, da je Avstrija ponujala Črni gori odškodnino za Skader v Novem Pazariu. Črna gora je takšno odškodnino odklonila, ker bi s tem bila oškodovana Srbija. (Avstrijska diplomacija je pa res ljubezniva — razpolagati hoče z ozemljem, ki ni njeno. Zasleduje pa še drug namen, zasejati sovraštvo med Črno goro in Srbijo.)

NEIZPROSNA AVSTRIJA.

Dunaj, 16. aprila. Poveljnik avstrijskega brodograja, ki blokira Črnogorsko-albansko obal, kontraadmiral Njegovan je dobil povelje, da predloži admiralskemu svetu razširjenje blokada do Drača, ker se od tam dovažajo potrebščine za Črno goro.

AVSTRIJA Z SEVERNO MEJO ALBANIJE SE NI ZADOVOLJNA.

London, 16. aprila. Avstrijski vojaški strokovnjaki, ki so pridrženi avstrijskemu zastopniku na veleposlaniški konferenci v Londonu so izjavili, da so meje severne Albanije, kakor so določene na poslaniških konferencah, nepopolne in je treba poprave. Na to izjavo je avstrijski poslanik na londonski konferenci zopet začel o popravili in odločitvi meje. To je pa dalo povod za nesoglasja med avstrijskim in ruskim poslaniškom.

Odločitev o novi popravili je bila takoj naznanjena Srbiji in Črni Gori. (Bodo menda avstrijski vojaški strokovnjaki tako dolgo popravljali, da bo Srbiji dovolj!)

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

S pridruženim vzdihom se je obrnil k svojemu očetu, ki se je smehljaj z nezavednim usmevom in strmel z očmi v blede svetlobo sveče, obsevajooče truplo žene Stefana Doleta...

Nato se je sklonil Lantné k Ave-ti in se doteknil njene rame.

»Aveta!« je ponovil.

Dvignila je k njemu svoj obraz, prepleten s solzami in bled od bolečine srca.

Rahlo jo je prijel za roko in jo dvignil s tal.

»Aveta,« je dejal, »odtrgati vas moram od te žalostne slike...«

Ona pa je zmajala z glavo.

»Ljubljenc moj predragi,« je šepnila, »pusti me še pri njej...«

»Dobro... torej ostaneva tu do ure, ko se bomo morali ločiti od tvoje uboge matere na veke...«

Aveto so zapustile moči; padla je zarocenca v naročje, vsa tresoča se litenja in mrmraje zmedene, brez zvezne besede, y katerih se je vračala venomer beseda:

»Sama — sama sem zdaj! Brez očeta... brez matere... Oba sta mrtva! Sama sem na svetu!«

»Jaz ostanem pri tebi,« le rekel

Lantné z vročim glasom... »In potem, Aveta, če nimaš več matere... če nimaš več očeta... morda boš imela nekoga, ki ga lahko ljubiš kakor očeta... nekoga, ki bo padla nanj prizanesljivo, usmiljenje in odpuščanje tvojega pogleda, nekoga ki se mu boš bližala, kakor se bliža angel pogubljenemu grešniku...«

Presenečeno je dvignila oči; ni si upala izpregovoriti.

On pa, govoreč ji te zagonetne besede v uho, jo je bil potegnil polagoma k naslanjaču, v katerem je sedel norec... grof De Monklar... mož, ki je bil obsodil Stefana Doleta na smrt in vodil njegovo usmrčenje!

Spoznala ga je, planila nazaj in kriknila od groze:

»Morilec mojega očeta! Veliki profos pariški! On — tukaj! Poleg svoje žrtve — moje mrtve matere!«

Lantné pa jo je odvedel še krotkeje nazaj.

In važno, z neskončno otožnostjo ji je dejal:

»Aveta... ta mož je moj oče!«

Ona je vztrepetala.

Mladi mož pa je nadaljeval:

»Da, Aveta, moj oče je! Takoj ti razložim... Ne, dovolj je za zdaj, da veš strašno resnico... ta mož, eden izmed tistih, ki so umorili Stefana Doleta... da, on je moj oče... Aveta... Aveta moja, usmili se ga, Saj ti pravim... on je najmanj kriv in najstrašnejše kaznovan, zapustila ga je pamet, Moj oče... moj ubogi

oče je samo še telo brez duše...«

Ko je slišala te besede, izgovorjene z bridko bolestjo, se je zgodil v dekličinem srcu velik preobrat.

Ljubezen je izvršila nad njo svoj čudež.

Kakor angel usmiljenja je obrnila na nesrečneža tisti pogled odpuščanja, za katerega je prosil Lantné...

Stopila je k njemu.

Brez studa in brez sovraštva ga je prijala za roke.

Poljubila ga je na čelo.

In dočim se je smehljaj veliki profos pariški s svojim nezavednim usmevom, je mrmrala hči Stefana Doleta:

»Bodi vam odpuščeno... oče moj!...«

XXV.

Lepa Feronka.

Vrnilo se zdaj v Fonteblo, v hišo, ki jo je bil Ivan Siromak tako naglo pripravil za Magdaleno Feronovo.

Noč se je ravno spuščala na zemljo.

Stopimo v sobo v prvem nadstropju.

Ta soba je natančni posnetek one, kamor smo poyedli bralca v začetku te povesti v malem templju ljubezni pri Tuilerijah.

Tapete so iste.

Pohištvo — isto kakor tam.

Isto ogromno zrcalo se dviga, pripravljeno, da začne odsevat sl-

dak prizor ljubezni in strasti — kakršne je gledalo včasih v hišici pri Tuilerijah... ali pa strašen prizor umora, kakršen je bil umor Feronkinega moža!

Lepa Feronka je tukaj...

Oblekla je svilnat kostum, lahko in valujočo obleko, ki je nekaj tako ugajala njenemu kraljevskemu ljubimcu.

V mlačnem zraku se zibljejo isti parfumi kakor tiste dni.

V ozadju sobe stoji... kakor tam, v Parizu, široka postelja, globoka in nizka... postelja blaznih objemov...

Poluzleknjena v prostornem naslanjaču, upira lepa Feronka izza svojih priprtih trepalnic presunljiv pogled v Ivana Siromaka, ki stoji pred njo in jo gleda z gnevnim obudovanjem.

Nesrečnež drgeče, kakor da bi ga pretresal mraz.

Bolezen, ki ga je udarila, je razjedla njegov organizem...

Morda mu je živeti le še par dni.

Toda neukrotljiva strast, ki mu razžiga prsi, ga še drži pokoncu.

Ivan, moj dragi Ivan,« je zamrmrala čarovnica.

Ivan se je zdržnil.

»Gospa?« je vprašal.

»Povej mi natanko, kako se je zgodilo...«

Izraz mračnega trpljenja je pokrkl bledi obraz nesrečneža.

»Saj sem vam povedal vse!«

»Kaj za to! Morda si na le pozabil kako podrobnost, ki me bo zanimala...«

»Pozabil nisem ničesar,« je rekel on zamolklo.

»Hočem, da poveš!« je ponovila ona nestrpna. »Ali nisi moi zvesti sluga?«

»Zvest do smrti!« je dehnil Ivan Siromak.

»Moj suženj... kaj?«

»Vaš suženj, da!«

»No, ubogaj, torej!...«

»Čemu se moram vračati k stvarim, ki mi povzročajo tako strašno trpljenje! Ali mi ne bo dovolj trpljenja... zdaj... kmalu?«

»Saj ti pravim, Ivan, da konča nocojšnjo noč z enim mahom vse tvoje trpljenje!«

»Oh, če bi bilo resnica!« je zamrmral in stisnil zobe v silni tesnobi srca...

»Rekel si torej,« je povzela Magdalena Feronova, »da si bil v gozdu?«

»Če že ukazuje!« Da, gospa, bil sem tako pogumen... storil sem kar ste mi ukazali... toda prisegam vam, da bi rajši umrl tisočkrat smrti kakor živl še enkrat takšno življenje...«

»Dobri moj Ivan!...«

Nasmehnila se mu je s tisto neizmerno koketnostjo, ki je ni umel nihče tako kakor ona. Ves zmuden po tem usmevu, je nadaljeval nesrečni mož:

(Dalle.)

MIROVNA POGAJANJA.

Pariz, 16. aprila. Poslednja nota veselil je napravlila na Zaveznike dober vtis in predlogi bodo sprejeti, le Grška objavi neke pridržke glede Epira in Egejskih otokov.

MIROVNI DELEGATI.

London, 16. aprila. Mirovni delegati se snidejo zopet v Londonu. Turčija pošlje Haki pašo, Rešid pašo in Nabi bega. Srbija odpošlje Novakoviča. Bolgarski delegati še niso imenovani.

KAJ NAMERAVA BOLGARIJA

Bukarešt, 16. aprila. Neki tukajšni list poroča, da se je sklenila med Bolgarijo in Rumunijo vojaška pogodba, po kateri je Rumunija dolžna Bolgarijo podpirati, če slednja napade kakšno drugo balkansko državo. (Srbijo?).

NAPETOST MED BOLGARI IN GRKI.

Solun, 16. aprila. Bolgari si hočejo na vsak način zagotoviti posest Soluna, zato pošiljajo tja vedno vojaške čete; vsled tega raste v Solunu razburjenje in Grki so se odločili ne popustiti. Zato so nastavljene grške čete na raznih krajih pred Solunom, da se, če treba, tudi z orožjem uprejo bolgarskim četam.

Sofija, 16. aprila. Grki se pred Solunom utrjujejo in delajo okope.

RUSIJA ŽELI, DA SE BALKANSKA ZVEZA OHRANI.

London, 16. aprila. Med Zavezniki bo posredoval Carikov, ki je že odpotoval iz Petrograda na Balkan. Sazonov mu je dejal, da naj sporoči, da si Rusija želi, da se Balkanska zveza ohrani. (Carikov, bivši ruski poslanik v Carigradu je, kakor je znano, moralni povzročitelj Balkanske zveze.)

TURČIJA NAPADE OTOKE?

Atene, 16. aprila. Na sirijski obali se združujejo turške čete, ki mislijo najbrže porabiti odsotnost grškega brodograja in napasti otoke.

HOMATIJE V CARIGRADU.

Pariz, 16. aprila. Na poziv turških častnikov pred Cataldo, so turški ministri sklenili demisionirati, toda sultan ni hotel demisije sprejeti, češ: Vaše zavožene poti noče nihče nastopiti, zato vstrajajte, pa če vam gre tudi za kožo.

Slovenska zemlja.

Iz Brežic.

Sadovi klerikalnega vzgojevalnega dela se začno kazati. Naši pošteni slovenski kmetje so se našli ptujske kuge »Stajerca«, ki jim ga brezplačno deli tudi brežiški Nemec Matheis. Preje je bila ta čunja v našem okraju malone bela vrana in še oni, ki so jo dobivali, jo niso radi žitli. Še le v zadnjem času, ko so naši slovenski klerikalci začeli v nič devati vse, kar v njih rog ne trobi, so »Stajercu« narasli odjemalci, čeravno brezplačno. To seveda ni čudo, če pomislimo, da ščujeta »Straža« in »Slov. Gospodar« vse križem ljudji drug na drugega. Samo strankarstvo v najperfidnejši formi. Kdo jih bo bra? Vsekakor pa je čudno, da si upa »Straža« kljub dejstvu stavljanju ene ljudi nekako na odgovor, dasi se sama popolnoma zaveda vzrokov, ki tirajo naše ljudstvo od naroda stran, v naročje renegatstvu. Ve sama, da je temu kriv klerikalizem, ki je prepletel s svojim strupom ne le del našega časo-

pisja, marveč sili tudi v podeželska »izobraževalna« društva, koder mori in davi še ono malo ostankov narodne zavednosti, ki jih še nahajamo med ljudstvom. Posebno ta društva so oni faktorji, ki ljudstvo odganjajo. V nedeljo in praznik hoče kmet počitka in razvedrila. Dobrodošla so mu lažja, kratka predavanja in zelo rad hodi k predstavam, če so za kaj. Seveda »Lurška pastarica«, »Ave Marija«, ali »Don Manuel« s svojimi vse življenje, veselje in duh ubijajočimi tendencami, tega ne morejo dati. Saj je v njih samo tercijalstvo, duhomorstvo, skratka — nič za naše ljudi. K poglavju o klerikalnem časopisju bodi tudi pripomneno, da je naše ljudstvo že radi tega odločno odklanja, ker je iz vse njegove reklame razvidno, da mora iti rakom živjati, če se otrese kmet njegovega jerobstva. Pokažite ljudstvu, da vam je za njegovo dobrobit, potem se ne bo udinjalo »Stajercu« itd.... Dokler pa tega ne storite, ne zaganjajte se vanj, samo za to, ker ne bere — »katoliških listov« vašega kalibra!

Iz Slov. Blstice.

Zadnja »Straža« se zaganja vedno v nas, ki ne maramo za njene trobente. Je to njena stara navada, ki postaja tim vsiljivejša, čim bolj pojejo »Straža« zadnje ure. Ker je eden naših dnevnikov reproducirjal izjave slovenjebistiškega in poljskavskega okr. zastopa, v katerem se obračata proti klerikalni obstrukciji. Ne bomo razpravljali, je li doleten dnevnik s tem pokazal takčnost, ali ne. Pribijemo pa: Slovenska klerikalna obstrukcija je pahnila ves Slovenski Stajer v velikanske nepravice, ki postanejo sčasoma naravnost pogubonosne. Pri nas trpi vse: Kmetijstvo, vinogradništvo, živinoreja, skratka — vse narodno gospodarstvo. Gornil in Spodnjil Stajer dobivata v odškodnino mastne denarne podpore od vlade, mi tukaj pa poginjamo. In konec?! Ali nezasišana blamaža v polit. javnosti ali pa razpust dež. zbora, ozir. vladanje brez Slovencev. Kot Slovenci moramo uvodno omenjeno odobravanje obsojati, odobravati pa moramo — kot ljudje.

Iz Obrizja pri Središču.

(Občinske volitve.) Pri občinskih volitvah v Obrizju so zmagali naprednjaki zopet v vseh treh razredih z ogromno večino, kljub temu, da so klerikalci napeli vse sile, da bi dobili to veliko občino v svoje roke. Zlasti središki kaplan dr. Kranjc je agitiral neumorno, po noči in po dnevu, se trudil od hiše do hiše, zbiral pooblastila in spravil v boj vse svoje »Orle in »Marijine device«. Pa vse ni nič pomagalo; zmagala je zavednost naših Obrizjanov in Središčanov. Vsa čast jim! Pripominjamo, da je volitve vodil komisar okrajnega glavarstva, tako da je vsak rekurz klerikalcev brezuspešen in njih vpitje in kričanje o sleparijah itd. popolnoma neosnovano.

Stajersko.

Iz Maribora. Te dni je našel sprevednik Sekolec v gnojnici svoje hiše truplo novorojenčka. Ker je le ta vedno zaprta, je sum upravičen, da je iskati mater med hišnimi prebivalci. Dž. pravdnistvo je odredilo preiskavo trupa novorojenčkovega. — V Tegethoffovi cesti je po nesreči minulo nedeljo mizarski pomočnik Pregel. Šel je na streho več-

nadstropne hiše gledat, zakaj se od taka voda mesto po žlebu, preko tega na cesto. Na strmi strehi mu je spodletelo, padel je v globočino na cestni tlak in obležal z razbito lobanjo. Predno je še prišla zdravniška pomoč je izdihnil.

Vinogradniki in sadjerejci zelo vzdihujejo. Zadnji sneg, še bolj pa temu sledeči mraz, je vse uničil. Črešnje, hruške, marelice in tudi jabolka so pokončane. Isto je z zgodno trto, Silvanca in dr. godnih vin letos še vohat ne bo. Tudi krog Ljutomera, Ormoža in Središča je silno mnogo škoda. Znani Jeruzalemeč bo še bolj trpel kot lani. Krasna pomlad je obetala mnogo, a eua sama noč je vzela skoro vse.

V Mali Nedelji je delal te dni dninar Kvalhte iz ljutomerske okolice. Dobil je 4 l vina, katerega je takoj spil. Po delopustu pa je šel še v gostilno Kosi, koder je polokal še več osminik »Florijana«. Komaj je dospel na prosto, pa je padel v znak in namestu obležal mrtev. Zadel ga je kap.

Iz Spod. Laš. Pred par večeri se ga je posestniški sin Lud. Potišek tako navlekel, da se je vrnil čisto znorel iz Polčan v Sp. Laše domu. Komaj je zapazil svojega deda, 75-letnega starčka, v postelji ležečega, mu je začel groziti s smrtjo. Začel je iskati samokres, ko pa tega ni bil v stanu najti, je vzel svojega očeta puško. Starček je zbežal pred hišo, vnuk pa za njim. Ko je sprožil, se je pokazalo, da je bila kapica nad smodnikom že porabljena. To je fantalima še bolj razvidno, šel je v sobo, vzel dolg nož in s tem zabodel smrtonosno deda ter pobegnil, a ga je orožništvo kmalu prišlo.

V Planini pri Sevnici je pustila Poropat svojo hčerko samo, ter šla nabirat drache. V tem se je dekletko ki je prišlo približno ognju, vnela obleka. Na kričanje dekletovo, je prihitel v stanovanje njen oče in pogasil gorečo obleko. Kljub temu je dekletce že kmalu za tem na doljenih opeklinah umrlo.

Tudi pri nas je tako. Zadnjič smo neke brali, da slovenski celjski gospodje pri sodišču raje govorijo nemško — izven zagovorov — kot slovensko. No, pri nas v Mariboru je stvar ravno taka. In tako prijetno je to poslušati! 5 minut prej slišiš zagovor v krasni gladki slovenščini, ker na enkrat pa je tega konec in na uho ti vdari naša nemščina, tako krepko — rekli bi izživajoče, da te oblije rdečica pred obožencem in pričami. Pa ni to morda razvada posameznega gospoda, ampak skoro vseh, če govore s sodnimi osebami.

Trbovlje. Moška podružnica C. M. družbe nam je priredila v nedeljo 13. t. m. pod spretnim vodstvom G. Pertota, vlezabavno igrano »Njen korporal« katera je v vsakem oziru dobro izpadla. Splošno se govori, da se že ni več let tako dobro igralo kot tokrat. Mi vemo, da ni prijetno žrtvovati toliko večerov in hoditi tako daleč v burji in viharju k vaju, prijetno pa ako človek vidi, da je storil nekaj koristnega na prosvetnem, kulturnem, narodnem polju za dobrobit teptanega naroda. Dragi in priljubljeni igralci diletantje. Ne sklepajte premirja, delajte naprej po začrtani poti. Ako bode vedno tako požitnovalni kakor dosedaj nam še naši sovragi ne bodo mogli tako hitro zapeti smrtne pesmi »fines Slovene«. Marljivost in požitnovalnost g. Pertota, gospe soproje in drugih vrlih igralcev in igralki bi pa naj služila marsikateremu rodoljubu v zgled za nadaljno narodno delo.

Napreji Hvaležno Vam ne boče samo trboveljsko občinstvo temveč cela Slovenija. Omeniti še moramo, da nas je tokrat obiskal vrl junak važne bližnje trdnjave Vzor-Paša z velim štabom ter enim generalom iz Ljubljane in Zagorja. Gledalec.

Trbovlje. Na splošno željo občinstva se ponovi veseloligra »Njen korporal« v nedeljo 20. t. m. ob polu 8. zvečer po znižanih cenah. Ves čisti dobiček je namenjen prekoristni C. M. družbi v Ljubljani. Upamo, da bo slavno občinstvo iz Trbovelj in okolice tudi tokrat napolnilo dvorano g. Fortea do zadnjega kotička ter s tem pripomoglo položiti zopet par kronc na altar domovine. Med igravo svira godba. Pričakujemo zopet gostov iz Hrastnika in drugod. Odbor.

Dramatično društvo v Mariboru. Na splošno zahtevo se uprizori po daljšem zasu v nedeljo 20. aprila priljubljena narodna igr »Rokovnjači«. Ker so vloge v najboljših rokah in so zlasti pevske točke zaseden z našimi najboljšimi močmi, upamo, da bo stala ta predstava na višku, ki je pri naših razmerah sploh dosegljiv. To je obenem tudi zadnja predstava v letošnji sezoni. Začetek ob polu 8. uri zvečer.

Dnevni pregled.

»Slov. Narod« proti slovenski mladini. »Slov. Narod« v svojih zadnjih številkah ni napadel le najmlajše slovenske mladine prepovedovcev — ampak sploh vse, kar je bilo zadnja leta mladega. Tako se je zaletel v »Vedarje«, v gosp. V. K., ki je eden najboljših publicistov med mladimi — spomnil se je radikalcev, da, posegel je celo v čas »Nove Dobe«, torej vse one generacije, ki so hotele prinesiti na Slovensko novega življenja — in se je »Narod« boril proti njim. Zato ni čuda, da gre mladina svoja pota — po teh zadnjih napadih na bo nastopila naravnost proti nar. napr. stranki, ki hoče preganjati slovensko mladino kakor »steklega psa« zaradi njenega slovenskega navdušenja. Tudi drugod imajo mladino: dolžnost strank je, da jo ščitijo — ne pa izdajajo.

Fkspektoracije bruha le letični. V zadnjem času pa jih bluje tudi: »stranka« v »Slov. Narodu«. Je-li mar to znak agonije?

»Omladina in »Preporod«. Pod tem naslovom smo v pondeljekovi številki citirali neki odstavek iz »Zarje«, kjer prihaja ta list do frapantnega zaključka, da mora biti Rostoharjev nazorov vsak slovenski radikal, češ narodna dolžnost je prva njej se klanjajo vse druge. Pisec doletičnega »Zarjinega« članka se je gotovo učil logike in isti klopi kakor dr. Rostohar, kajti z brezprimerno drznostjo trdi neumnost, ki ji težko najdeš para. Ali je jugoslovansko gibanje morda kaj drugega kakor narodno gibanje? In sicer je to gibanje jako radikalnega značaja! Ali ni glavno geslo tega gibanja »nacija«? In ali ni prvo etično načelo te struje, da treba za narod žrtvovati. Da, da, narodni dolžnosti se klanjajo vse druge, to je bistven del našega programa. Socializem je ta zahteva od nekdanj prav neprijetna, ker sta jim narod in narodnost le ovira v organizacijah (glej Trst, Maribor!) Najmlajša generacija pa ravno dolžnosti in žrtve narodu, če le možno, še bolj odločno povdarja, kakor njeni neposredni predniki — radikalci. Zmeda pri »Zarji« in dr. Rostoharju prihaja od tod, ker ne ume-

vata pravilno razmerja med Slovenstvom in Jugoslovantvom. Z nekakšnim zaničevanjem govoriti o slovenski »individualnosti« in o slovenskem »narodniču«, kakor to dela »Zarja«, — za tako »Jugoslovantvo« nam ni prav nič, ker to le obdaja v Rostoharjev prazni tabor. Izvedeli smo iz čisto točno poučnega vira da dr. Rostohar nima ne med radikalnim dljastvom ne med starejšinstvom nobenega prisraka, nasprotno izključil se je sam s svojim pisarjenjem. Ni tedaj nobenega povoda za cepljenje, ampak nasprotno: novi ogenj med najmlajšo generacijo naj združi vso našo mladino in njene prijatelje. Jugoslovanska radikalna struja mora biti močna, kajti sovražnikov ima obilo ne le izven naroda, ampak med takozvanimi »voditelji našega naroda samimi! Zato pa pozdravljamo tisto stremljenje, ki odklanja cepljenje naše mladine in hoče pod jugoslovansko zastavo združiti vse somišljenike.

Neki avstrijski častnik zdihuje v »Danzers Armee-Zeitung« češ da se pri nas v državni častniški stan dovolj ne vpoštevata. To dokazuje na ta način: Tam na nemškem se je vozil neki obrst v železniškem vagonu. Z njim se je vozil neki kupec. Seveda takemu obrstu je tak kupec v civilu manj vreden človek. Zato je začel nekaj godrnjati — in je pokazal, da mu ni prav, da z njim sedi v vozu tak kupec. Med tem je padla beseda »svinjarija«. Obrst je namreč naročil, naj se »svinjarija« ven ospravi. Kupec je te besede obrnil nase in se je čutil razžaljenega in je tožil. Obrst je bil oproščen, češ, da se je čutil nekomodnega itd. ker je bil kupec civilist poleg njega. Ta zanimiv spor obravnava neki častnik in blagruje nemške častnike, da se vsi zanje potegnejo — dočim pri nas bi bilo takoj cel kup interpelacij itd. — Mi mislimo, da se gospodom častnikom tudi pri nas krivica ne godi. Več — bi bilo odveč.

Avstrijska posebnost je n. pr. tudi tole: Mi smo dobili iz Bosne pismo z znankami naj pošljemo »Balkansko vojno«. Toda v Avstriji bosenske znanke ne veljajo. Saj je znano, n. pr. če greš z reke na Sušak in tam oddaš razglednico z mažarsko znanko, — računajo za to kaizen — kakor da sploh ni znamke. To je enotna država.

Veliko preganjanje so začeli Mažarji proti Slovanom, posebno proti mladi inteligenci, ki se zbira okoli revije »Prudi«. Da bi prikriili pred svetom svoje mažarske svinjarije so začeli Mažarji doma opozarjati na slovensko nevarnost. Med Slovaki se je začela močna struja, ki hoče ustvariti kolikor mogoče kulturnih vezij s Čehi — in Mažarjem se to zdi protidržavno. Zato so se vrgli na mladino prav tako, kakor so se Nemci lotili jugoslovanske mladine. Mažarsko-nemška vlada se boji za svoj obstoj. Zato divja, divja posebno proti mladini.

Poroka. Poročil se je g. Leo Matajc, iz Strazišča, lastnik tovarne istotam z g. Mitko Horvatovo. Bilo srečno!

Notica o g. Leonhardu Del-Linzu, ki je bila včeraj v »Dnevu« ne odgovarja resnici. G. Del-Linz je doma in ureja svoje bilanco. Tudi drugi očitki so neosnovani.

Generalna stavka v Belgiji. Stavka za enako volilno pravico v Belgiji narašča od ure do ure. Po dosedanjih vesteh je ustavilo delo 330.000 delavcev, in sicer nad dvestotisoč v valonskem delu dežele. Koliko delavstva se udeležuje stav-

FRANCE ŠTAJER:

Samomorilec

Tragedija futurista v 4. impresijah. (Dalje.)

Slikar: Ti govoriš, mladec, da ubijaš čas! — Boubouroche pravi: »Govorimo malo, a tisto dobro.«

Dramatik: »Malo govori v razumnikov zbori —« zahteva Luka Pintar.

Jaz pa pravim, da ne bi toliko govoril, če bi govoril z razumnikom. Toda redki so. In če naletiš na prizanega, molči, ker misli, če bi govoril, bi morebiti ne bil več razumnik!

Slikar: Saj se spominjaš gesla, ki ga je zaklical Latinec pesnikom: »Si tacuisses, philosophus mansisses.«

Dramatik: Pregreta fraza! Slikar: Pri moji veri, jaz sem truden.

Dramatik: Če laziš po planinah, no, kdo bi ne bil truden!

Slikar: Ti si utrudljiv! Ne bi toliko govoril, če bi vedel, kako me moriš!

Dramatik: To je samo silo-bran. Če bi jaz ne dghavičil, bi blebetal ti suhoparno, kje so barve cennejše, kdo nudi rabat, kaj je s papirjem, radirkami, čopiči, paletami...

Slikar: Pri moji veri, jaz sem truden...

Dramatik: Tak junak, pa truden?

Slikar: Spremljaj me, grem spat!

Dramatik: Ne utegnem. Čakam ravnatelja gledališča. Zaradi drame: ali bo moja premiera, ali ne.

Slikar: Drame in zopet drame: Drame so utrudljive. Pri moji veri, jaz sem jo danes doživel. (se zamisli jezno.)

Dramatik: (zainteresirano) Ti? Pripoveduj dečko.

Slikar: Ali govorim podmolko? Ali se mi mršijo obrvi?

Dramatik: (naglo, zvedavo) Pa kako! Kdo Te je razjezil? Katera drama?

Slikar: Bil sem na planinah, na zasneženih, nedosežno lepih. Mahnil sem jo kar poševo. Drčalo mi je. Sem se opiral. Če sem padel, sem se pobral. Ampak — naenkrat sem zakahljal po skalovju. Na božjo srečo se nisem ubil, temveč pridrl do trdnjave. To so se stegnili nad menoj, češ, vohun! Vsega so me pretipali na snegu. Imam nahod (posmrka in pohrka krepko). Legitima-cijo so našli.

Rešilo me je, ker so zaznali, da sem mazač. Papirji so bili v redu. Fotografškega aparata nisem imel. — In kljub temu so me vlekli vra-

govi na gorsko sleme ter me lastno-ročno treščili čez mejo. Na sosednji meji so pa kakor navlaš čakali tuji vojaki, me zopet preiskovali (posmrka in pohrka) — in me poglani nazaj čez mejo. Odtam zopet nazaj — in še naprej, in še nazaj (kaže z rokami) kakor zidari opekot!

Dramatik: (dobrosrčno) Revček!

Stražnik: (se je med tem vrnil s patrolje. Stoji in se ozira. Ko prifrči tiček in milo začivka, seže v torbico, kjer tiči običajno samo kres.)

Dramatik: Ga vidiš? Vraga! Ali Te bo linčal, voluna? (odideta.)

Stražnik: (privleče iz torbice, kjer sploh nima samokresa, marveč kos kruha, par drobtinic, pa zažgoli) Mandi, mandi (ptiček prifrči na roko in kavsa) mandi, mandi...

Graščak: (prijde naglo iz kavarn, kakor marljivo delaven človek, Kadi viržinko.) Punca, punca, to ne gre... to ne gre. Take misli... Saj Milica ni taka. No, morebiti zato, ker je omožena.

Nada: (prožna, brhka, krasna mladenka) Še ničesar mi nisi odrekel, papa.

Graščak: (se popraska po kratki, črni bradi, tuintam osiveli) S tem sem ti dajal potuho, da si zdaj tako sitna, (hodi dolgo gor in dol.

Zagorelo lice rdi krepkelje) Sitna si veš... In otročja. Zelo, veš!

Nada: (kujava) Pa ne...

Graščak: (se hitro potolaži, ko vidi ptička) Mandi, mandi, (požvižga, molli dlan.)

Nada: (opominjajoče) Ali misliš, da si doma? To se ne spodobi v mestu! Ti si otročji, papa!

Graščak: (žvrkoli dalje, ker vidi, da reagira ptiček.)

Nada: Resne drame naj gredo rakom živžgat — sploh gledališčel Nisi li čital, kako zatvarjajo svetišča Thalije umetnosti in nastopajo v njih rokoborci, troglavi dvojčki in sploh?

Kajti ljudstvo se je nasitilo umetnosti in klepetanja in želi tutti frutti...

To je tok časa...

Graščak: Kako učeno govo-

riš.

Nada: Naše gledališče stežka životari in umetnost prezebava. Če bi nas ne podpirali... hm? in kaj pa če bi skopnele subvencije?

Graščak: Ali misliš, da jim bom potem jaz štel tisočake?

Nada: Če me ubogaš, se bodo tisočaki kar gnetli v Tvojo listnico. Ustanoviva kinematograf. To je skoro popolna iznajdba bodočnosti.

V poldrugi uri potujemo lahko na zvezdo, repatico, preigramo lahko eno dramo krvavico, eno burko.

eno znanstveno raziskovanje, dnevni pregled literature, mode, športa, in še eno dramo krvavico in še dve burki in marsikaj.

Graščak: Kdo Ti je vtupil v glavo take teorije?

Nada: Jaz sem čitala, da vladajo po vsem svetu gledališke krize. Povsod so že zaprli gledališča, in nastavili v njih conte, ali rokoborce, ne druge nestvore... To je tok časa...

Graščak: To so teorije, to so teorije.

Nada: (se privleče k njemu, ga pocukne za brado in poljubi). Druge fraze ne znaš izpregovoriti, kot to so teorije, papači. Takoj — veš — greš k ravnatelju gledališča in se pogajaš z njim!

Graščak: Naj bo, no. — In če me nežene? (oprezno) Ta se ne razume na šale. Pravijo mu klasični Galotti!

Nada: Potem greva k eksce-lenci, ki podpira gledališče! Mu bova že dala vetra! (odideta v ozadje.)

Dramatik: (se odkrije) Par-don, gospod ravnatelj! (se pokrije) Prihajam glede drame. Prepričan sem, da bo to, kar mi boste povedali o moji drami, res to in tako, ker ste velik pesniki!

(Dalje.)

Novo došla v kavarni „Central“

dunajska damska kapela

koncertuje od danes naprej vsaki dan

Kavarna je celo noč odprta.

od 9 ure naprej. — Vstopnina prosta.

Stefan Mihelič.

ke v Bruslju, ni mogoče še oceniti. Od kovinarjev jih stavlja 4000; vsi veliki obrati mirujejo in tudi veliko malih delavnic. Delo so ustavili kolariji, 2000 po številu, 1200 knjigovozov; od 1500 stavcev se jih je stavki pridružilo 900 in 25 tiskarn v glavnem mestu je zaprtih. Nad vse pričakovanje obsežna je stavka v največji luki dežele, v Anverzu. Od delavcev in pristajalcev jih stavlja nad 70 odstotkov in večina parobrodskih podjetij počiva. »Red Star Line« je opustila tovarne vožnje v Ameriko in še za silo vzdržuje osební promet. — Šestdeset diamantnih brusilnic je zaprtih, število štrajkujočih brusilcev cenijo na 5500; tudi v velikih kovinskih tovarnah in fabrikah za avtomobile miruje vse delo. Petrolejska in lesna skladišča v anverški luki so vojaško zastražena. V rudniških okrajih Lüttich, Hennegau in Mons so rudarji ustavili delo že v nedeljo; vendar oddelek delavcev opravlja najnujnejše posle, da voda ne zalije jam; tudi v steklarskih zavodih skrbje delavci, da se ne pokvarijo peči in da ne ugasnejo; stavka ni namenjena zoper podjetnike in mnogo od njih simpatizira s stavkajočim delavstvom. Bruselske kasarne so opremljene z velikanskimi reflektorji, ministrstva in vladne palače so vojaško zastražene in je pasiranje ulic, ki vodijo h kraljevi in vladnim palačam dovoljeno le s posebno izkaznico. Večjih izgrezov doslej ni bilo, le v Lüttichu je delavec streljal na orožniško patruljo, a ni zadel. Iz bruselske okolice pripovedujejo komično zgodbo o vaškem županu, ki je svoje občane oborožil s palicami in bakljami, da — prepreči napad stavkajočih na občino. Po večini pa so župan na strani socialistov. Generalna stavka se pozna tudi na sodiščih, ker so advokati in sodniki vpoklicani v meščanske garde, vsled česar mirujejo vse pravde.

Zveza jugoslovanskih železničarjev je sklicala za nedeljo dne 13. t. m. dva društvena shoda in sicer jednega na Savi pri Zagorju a drugega v Zalogu. Radi imenovanih shodov ne bi poročali, a ker »Zarja« tako lažljivo poroča o njih smo rešili na ljubo primorani povedati tako kot je bilo. Shod na Savi je bil sklican ob polu 9. uri dop, ter sta se na ta shod odpeljala tovariša Mlakar in Robas. Dospevša na Savo sta pa izvedela, da se shod ne bode vršil vsled tega, ker so bili vsi železniški delavci zaposleni pri pokladanju novega tira v Trbovljah. Vkljub temu sta se ustavila v lokalu, kjer bi se imel vršiti shod in sta tam naletela na največje »prilatelje« Z. J. Z. na gospode soc. demokrate na čelu jim g. Čuč iz Zagorja. Bilo jih je z železničarji in neželezničarji celih 6 moč, toraj velika armada kot poroča »Zarja«. Načelnik te armade je pa zlegel tisto hažljivo jajce v »Zarji« in to tako zavito, da se čudimo, da morejo soc. demokrate še kaj govoriti o dostojnosti. Trdi, da sta zastopnika Z. J. Z. izpraševala službojočega uradnika na Savi, koliko pristašev da je v dvorani (katero dvorano neki mislijo) in da sta delala grozno kislo obraze, ko se je njima reklo da nič, ampak veliko soc. demokratov. Res pa je, da kakšnega uradnika sploh nista mogla izpraševati, ker istega na Savi sploh ni pač pa opravila službo vodje na postaji poduradnik, tudi nista mogla izpraševati radi tega ker sta že vedela, da je shod preložen. Na vse nadaljne čenčarije se niti ne oziramo in imamo je zadoščenje s tem, da če tudi ni bilo shoda, je pristopilo ravno tam 7 novih članov. Povedali smo resnico, gospodje soc. demokrate pa mogoče iz same zlobe več dobro ne vidijo in bode pač potreba upravi lužne železnice enkrat preiskati ako niso mogoče »Farbenblind«. Na to sta se tov. Mlakar in Robas odpeljala na drug shod, ki se je vršil v Zalogu ob jako lepi udeležbi, ter so vsi navzoči do zadnjega vstopili kot člani k Z. J. Z. In vsi ostali slovenski železničarji storite isto, kar bode laži in zabavljanje najboljši odgovor.

Sreča v nesreči. Na Latenserslevi cesti na Predariskem je peljal dne 15. aprila izvošček Sigg. Nena doma je prihrumel z gore plaz in je izvošček z dvema konjema in z vozo vred potegnil v globčino. Voz je bil popolnoma razdrt, oba konja mrtva, vozniku pa se k sreči ni pripetilo ničesar in je bil na res čudežen način rešen.

Hagenbeck mrtev. Dne 14. aprila t. l. je umrl v Mamburku lastnik znane velikanske menažerije Hagenbeck. Bil je svetovno znan.

Neverjetna goljufija. Kakor se iz Petrograda poroča, se je odkrila dne 15. aprila t. l. v mestu nenavadno predrzna goljufija. Na tamošnji cestni železnici je prišlo nekemu kontrolorju na misel, da prodaja neki blagajnik vozne listke, katerih številke še niso bile v prometu. Ko je poklical kontrolor blagajnika na odgovor, je ta skupno z voznikom prosil ljudi, ki so bili v vozu, naj gredo ven, ker se je baje motor pri vozu poškodoval, vsled česar mora voz stati dalj časa na mestu. Ko so ljudje voz zapustili, je blagajnik kontrolorja ubil. Nato sta oba goljufa zbežala. Oškodovala sta mesto za 50.000 rubljev.

Samomor inženirja. 51letni inženir Volžanski se je dne 15. aprila t. l. na Dunaju na svojem stanovanju vstrelil. Kot vzrok samomora se navaja dolgotrajna neozdravljiva inženirjeva bolezen.

Velikanski požar. V Fiave v Južnih Tirolih je nastal 14. t. m. velik požar, ki je uničil čez dvajset hiš. Čez dvajset družin je brez strehe. Skupna škoda znaša čez 90.000 kron.

Dva tovarnarja pobegnila. Kakor se iz Budimpešte poroča, je dunajska firma Gerngroß uložila tožbo radi goljufije proti budimpeštanski tovarnarjema Wormserju in Philippu. Firma ima 270.000 kron pasive. Wormser je bil aretiran, Philipp pa je pobegnil.

Roparska častnika. Dva huzarska častnika sta v noči med 13. in 14. aprilom t. l. napadla na Dunaju na česti neko delavko. Grozila sta ji s sabljo, ako jima ne izroči ves denar, ki ga ima pri sebi. Prestrašena delavka je dala ves svoj zaslužek od več tednov gentlemanoma. Denarja je bilo okrog 50 K. Po svojem, vse hvale vrednem dejanju sta jo častnika odkurila. Oba gentlemana so aretirali.

Samokres ni igračka. Dne 14. aprila t. l. se je igral neki širinajstleten sin nekega trgovca iz Inomosta s svojim tovarišem v bližnjem gozdu. Oba dečka sta imela kaj pripravnega igračo — samokres. Ta se je nenadoma sprožil in je zadel mladega trgovčevega sina naravnost v glavo. Deček je padel težko ranjen na tla. Njegov tovariš je takoj hitel domov povedati starišem, kaj se je zgodilo. V silnem strahu so prišli stariši težko ranjenega dečka na mesto nesreče in so ubogega otroka odpeljali domov. Včeraj je deček na zadolženi rani umrl.

Zalostno znamenje časa. Preteklo sredo je dunajska policija aretirala 19letnega pomožnega delavca Leopolda P., ki je bil brez stalnega bivališča. Delavec je namreč zagnal kamen v neko izložbeno okno, katero se je seveda razbilo. P. je bil že večkrat kaznovan radi podobnega prestopka. Zadnjič je dobil šest mesecev ječe. Pri zaslišanju je sedaj izpovedal, da je izvršil čin zato, ker je bil brez strehe. Razbito okno je imelo ceno 500 kron.

Grozno povračilo. Preteklo sredo zvečer se je odigral na Dunaju v XVII. okraju grozen prizor med dvema delavcema 34letnim Matuškom in 36letnim Jakubičkom. Imenovana sta oba iz Moravskega. Jakubiček je napadel svojega tovariša z nožem in mu je prizadejal na hrbtu rano, 39 centimetrov dolgo, na kar je zbežal. Rana pa je bila le površna, tako da je Matušek lahko sam šel na policijo, kjer je dobil prvo pomoč. Na policiji je Matušek prosil, naj njegovega tovariša poiščejo. On sam se je ponudil policiji, da bo pomagal napadalca iskati. V spremstvu policijskega nadzornika je šel Matušek na mesto, kjer je bil napaden. Jakubička seveda ni bilo več tam. Nato sta oba moža odšla v Jakubičkov stanovanje. Vkljub temu, da je bila tam tema, se je Matušek vrgel, še predno je policijski nadzornik mogel prižgati luč, na Jakubička, ki je ležal na postelji. Molče mu je zasedil Matušek nož globoko v vrat in ga težko ranil. Ko je prišel rešenil voz, je zdravnik oba ranjenca obvezal, na kar so Jakubička odpeljali v bolnišnico, Matuška pa v zapor.

Strašen dvoboj. V Buenos Airesu sta se dvobojevala na meč Carlos Juarez Colman in Oscar Posse, ki je bil nevarno ranjen. Posejev oče je nato streljal na Juareza Colmana

in na njegovega sekundanta in je oba ranil. Juarez Colman je nato z revolverjem ustrelil Possejevega očeta.

Ljubljana.

— Nekaj žalostnega se je zgodilo v slovenski prestolici. Piše se nam z meje: Pisanje »Slov. Naroda« proti slovenski mladini je nekaj tako podlega, da ne moremo dovolj obsolati. Tu na meji smo imeli težke čase, ko so nemurji in renegati ovajali naše ljudi, ako so se neprevidno izražali — sedaj pa v središču slovenske zemlje slovenski napredni list kar javno poziva oblast, naj trumoma preganja mlade ljudi zaradi njih jugoslovanstva — in sicer samo zato, ker imajo ti ljudje glede jugoslovanstva drugačne nazore, kakor nekateri stari gospodje v Ljubljani, ki bi se na ta način radi prikupili vladí. Kako naj imenujemo to pisanje. Nimamo besedi, s katerimi bi jih dovolj obsolili. Ti ljudje hočejo žrtvovati našo mladino, da bi si za to ceno pridobili naklonjenost vlade. Vprašamo: Čegava pa je mladina? Ali ne naša, slovenska, napredna? Ali ne moremo biti veseli, da je naša mladina navdušena? Ali jo je treba za to ubijati in klicati nanjo policijo? Kaka narodna stranka je to, ki kliče policijo na narodno mladino? Ako na Dunaju prevajajo »konfisciranje« članke iz »Preporoda« se vsaj morejo prepričati, da niso na Slovenskem vsi ljudje tako zadovoljni, kakor bi se dalo soditi po mrtvili, ki vlada v ljubljanskih narodnih krogih. Žalostno bi bilo za nas, ko bi mladina za balkanske zmage ne bila navdušena — ne pa, da jo tožimo in zmerjamo zaradi njenega navdušenja. To je pravi narodni škandal! Če s tem, da je »Slov. Narod« namignil, da je nar. napr. stranka pripravljen podpirati policije pri preganjanju slovenske mladine zaradi njenega jugoslovanstva — je dovolj več kot dovolj. Ko bi to pisal »Domacina«, bi si razlagali — zdaj pa to ni pisal »Domacina« — ampak »Slov. Narod«. — Ko bi to pisal »Slovenec« bi zmerjali klerikalce z izdajalci — zdaj pa je prevzela to delo nar. napr. stranka. Daleč ste prišli v »beli« Ljubljani, da že Slovenec pred Slovincem ne bo varen — in da bo slovensko časopisje opravljalo tak posel.

— Iz vrst ljubljanskih narodnih krogov smo prejeli poziv, naj bi se vprašalo, ali piše »Slov. Narod« v svojem imenu proti slovenski napredni mladini, ali je to mnenje stranke. To bi bilo dobro vedeti, da bi bili na jasnem, kdo hoče ubijati slovenske ljudi.

— Janko Nepomuk Jeglič. Junak saldiranih računov je vedno hodil pred dekliško šolo k Sv. Jakobu, dokler je bila voditeljica znana klerikalka Zemme. Vso šolo sta spravila v popoln nered. Ako bi voditeljica ne vstopila zopet v službo, bi bila trpela vsa dekliška šola. Sedaj pa, ko mu je pri Sv. Jakobu odklenalo, lazi vedno okrog voditeljice nemške dekliške šole. Gotovo bo tudi na tej šoli, ako ne prenehajo pošteniakovičevi poseti, kaj zasmrdelo. Kdor pozna značaj tega moža, ta si lahko misli kaj on išče okrog nemške šole. Ali bi morda tudi druge rad navadil, kako se račun saldirajo. Ali bodo meščani še dolgo trpeli, da bodo svoje otroke pošiljali takemu voditelju v šolo. Vsaka reč do gotove meje.

— Učni jezik na srednjih šolah, ki so namenjene Slovincem. O tem za našo mladino prevažnem vprašanju se je pred 7 leti resno posvetovalo 20 profesorjev, ki so se na inicijativo g. dež. šol. nadzornika Hubada zbrali 12. februarja 1906 pod predsedstvom g. ravnatelja Wiesthalerja v konferenčni sobi c. kr. l. državne gimnazije. Po živahni debati se je jezikovno vprašanje na naših srednjih šolah principijalno enoglasno rešilo v tem smislu, da bodi učni jezik za vse predmete razen nemščine v vseh razredih slovenski. To isto stališče je glede učnega jezika na naših srednjih šolah zavzelo »Društvo slovenskih profesorjev« na svoji glavni skupščini 22. decembra 1907 in na vseh nadaljnjih svojih skupščinah — ter istotako učiteljski zbori naših utrakvističnih gimnazij. V l. 1911. in 1912. pa se je pri konferencah za določitev učnih knjig pojavilo nekaj glasov proti temu stališču in to je na-

potilo »Društvo slov. profesorjev«, da je koncem l. 1912. vprizorilo med svojimi člani in sploh med slovenskimi profesorji enako o učnem jeziku na naših srednjih šolah. Na izrednem občnem zboru 27. decembra 1912. se je izvolila štiričlenska komisija, da ugotovi izid enketnega glasovanja o učnem jeziku na naših srednjih šolah. Ta komisija (gg. prof. dr. Debevec, dr. Ilešič, Jeran in šolski svetnik Sinkovič) so se 22. februarja 1913 — ko je vsak sam za se pregledal in presodil vse odgovore — zbrali pod predsedstvom društvenega predsednika ter po daljšem posvetovanju dognali kot rezultat enketnega glasovanja sledeče: »Ogromna večina odgovorov (155) meri na popolno poslovenjenje naših srednjih šol, obenem zahteva preuredbo pouka v nemščini od 1. razreda pričenši do najvišjega. Oboje se mora vršiti obenem.« — Proti se je našlo 31 glasov. Vsi pa stoji na stališču, da se naša mladina mora naučiti nemščine popolnoma. To naj služi za pojasnilo slovenski javnosti, ker so jo begala napačna poročila po domačih nemških in italijanskih listih. — Odbor »Društva slovenskih profesorjev«.

— Kaj je z ljubljanskim uradničkim konsumnim društvom? Iz novomeških uradniških krogov se nam poroča: Vsled naše izborne politike tudi pri nas pojo bobni konkurzov. Državna oblast se pri vsakem polomu podviza storiti svojo dolžnost in kakor slišimo, se ne jemlje prav nič ozira na glavne vzroke pogostih konkurzov. Dobro! Ali če tu dolžnost in strogost veljata za trgovce in obrtnike, bi po našem mnenju morala veljati tudi za vse druge. Pred zakonom smo vsi jednaki. Če je precej časa, odkar je ljubljansko uradniško konsumno društvo na posebno slaven način vzelo konec. Po čigavem zasluženju, to je vsakomur znano. Ne očitamo gg. kolegom v Ljubljani na tem polomu drugega, kakor da so človeku, ki so ga že ob ugotovljenem polomu poslali k nam, preveč zaupali. Tudi si prihranimo očitke dotičnemu človeku, ki je s svojo agitacijo spravil še nas novomeške reveže v nesrečo in to ob času, ko je vedel, da je v Ljubljani že vse zgubljeno, pa je pod ne posebno solidno pretezo tukaj ustanovil »filijalko«, z namenom, da ona, da mi reveži rešimo, kar je on zakrivil v Ljubljani. Prihranimo si te očitke, ker če bi jih izgovorili prav iz dna svojega srca, ne vemo, da ne bi spravili gospoda odgovornega urednika v zadrego. Tolažimo pa se, da človeka, ki mu ni žal, da spravi svoje stanovske tovariše in nižje sloje v nesrečo, mora peči vest, če jo namreč pri splošnem polomu ni kje zgubil. Še bolj kot mi samim sebi, se nam smilijo tisti reveži, ki toliko ne zmorejo kot oni, pa bi zdaj morali plačevati za ljubljanske grehe. Kje je bila takrat ona stroga državna oblast, ki se je temu konsumu dopustila otvoriti v Novem mestu filijalka, ki v resnici ni imela nobene pravne podlage? Kje je ona stroga državna oblast, ki je pri drugih polomih tako točna, v tem slučaju pa dopušča že skoro leto dni, da se prav nič ne izve, kaj je s tistim likvidacijskim odborom, ki ima rešiti težkih skrbi ne samo ljubljanskih gg. kolegov, nego tudi nas, ki smo na neposebno lep način postali žrtve par odgovornih oseb v Ljubljani? Zakaj državna oblast dopušča, da se na skupnem računu vseh nas žrtve menda že zdaj plačujejo »revizorji« in drugi funkcionarji, ki imajo ta polom spraviti v red? Ali bi se kaj sličnega dovolilo trgovcu ali obrtniku, ki so ga nesreče privedle do poloma? Ali bi se v tem slučaju tudi prezrlo, da so bile bilance napačne in da je na podlagi napačne bilance bila naša »filijalka« ustanovljena? Ali je v imenu naravnih pravice sploh dopustno, da so za celotni polom odgovorne po nedolžnem zapeljane žrtve? Ali bo slavna državna oblast čakala, da bomo o tem še jasneje govorili?

— Poučni izlet vajencev v Trst. V četrtek 10. t. m. so šli vajenci oblačilne obrti pod vodstvom nadučitelja Likozarja in strokovnih učiteljev mojstrov Zamljena in Krnšiča v Trst, da so si ogledali ondote tovarne. Izleta se je udeležilo poleg vajencev tudi 12 črevljarjev, načelnik krojaške zadruge g. Jeločnik in član trg. in obrt. zborn. Franchetti. Ogledali so si črevljarski tovarni g. Malija in P. Kozina & Ko. ter predilnico. V vseh tovarnah so

bili lastniki zelo naklonjeni izletnikom in so skazovali vse stroje in izdečke, za kar jim bodi izrečena najtoplejša zahvala. Posebna zahvala se izreče še gosp. Kozinu, ki je sam razkazoval gosp. mojstrom svoje najnovejše stroje. Izlet sta omogočili črevljarska in krojaška zadruga, ki sta plačali vso železniško vožnjo za vajence. Bodi jima strokovno mnogo izobrazilo, ker se jim vsaj obzorje nekoliko razširi. Naj jih druge zadruge posnemajo.

— Za novo šolo v Mostah že gase apno. S tem pa hočejo klerikalci Moščanom pokazati, kakor da je vse dovoljeno. Mi pa trdimo, da klerikalci še nimajo dovoljenja za novo šolo, ker rekurz še ni rešen. Obširneje bomo o tem pisali v soboto in v neueljo. Preko naših glav ne pustimo iti klerikalcem na delo. Hočemo vedeti, pri čem smo.

— Nesreča. Ko je v ponedeljek dopoldne na Vodnikovem trgu mersarski vajenec Fran Vrhovec snemal s stoinice meso, se je pri tem zataknil na levi roki z zapestjo na železno kljuko ter se tako poškodoval, da mu je prišlo vsled bolečin slabo. Odyedli so ga v domačo oskrbo.

— Glavni nabori za mesto Ljubljano prično danes dne 17. aprila, in sicer za domače nabornike. Na vrsto pridejo najprvo najnižje žrebne številke I. razreda, za I. razredom, približno ob pol 10. dopoldne II. razred. Dne 18. aprila se prične ob 8. zjutraj s III. razredom domačih in za tem pride I. razred tujih nabornikov. V soboto se prične s II. razredom tujih in za II. razredom pride približno ob 9. dopoldne III. razred tujih nabornikov na vrsto.

— V mestni klavnicí se je zaklalo od 30. marca do 6. aprila t. l. 66 volov, 8 bikov, 8 krav, 112 prašičev, 171 telet, 18 kostrunov in 65 kozličev, vpeljalo pa 256 kg mesa, 2 zaklana prašiča, 92 zaklanih telet in 74 zaklanih kozličev.

— Umrli so v Ljubljani: Antonija Wernig, žena železniškega vrtarja, 39 let. — Janez Logar, hlapec, 33 let. — Ana Grajzar, vdova železniškega sprevodnika, 50 let. — Marija Adamič, občinska uhoaga, 65 let. Ana Cugeli, zasebnica, 73 let.

— Loterijske številke. Gradec: 39, 72 79, 17, 12. Brno: 68, 36, 88 37, 89.

— Kinematograf »Ideal«. Neues Wr. Tagblatt piše takole: Slavní Sienkiewiczzev roman »Quo vadis« se že dolgo časa vprizarja na odrih zato se je lahko slutilo, da tudi filmu ne odide. To se je res zgodilo. Včeraj popoldne je imelo povabljen občinstvo v Beethovnovi dvorani priliko spoznati delo poljsk. pesnika kot filmsko dramo. Film je preobrazil to delo res v izreden igrokaz. Pravimo izrokaz, zakaj dejanje vkolikor se uveljavlja pantominično, skoro popolnoma zatemni pisano množica slik, ki se vrste pred gledalčevimi očmi. In te slika je vodila finočutna umetniška režija, ki nam pred očmi da oživetv v zgodovinski pristnosti Neronov imperialistični Rim, pričarala nam je veličastne svetlobne efekte in velikanske učinke mas. Najbolj se nam v dušo vtisne požar Rima in pa priori iz cir-kusa. Plameni plapolajo kvsihku, stoglavna množica se suče v naglici po dimu, pogorele palače in valovanje množice v amfiteatru, tekme kvadrig, boj gladiatorjev, levi, ki se z divjo krvoločnostjo vržejo na žrtve (obsojene kristjane) vse to so bili prizori nepopisne krasote in sile predstavljanja. Manjkalo pa tudi ni slik mirno lepe učinkovitosti; njih privlačnost je bilo delanja primerno predstavljanje. Izbrano občinstvo je pristostvovalo predstavi, med drugim tudi nadvojvoda Leopold Salvator. To velikansko delo se bode predvajalo od torka naprej cel teden. Predstava traja 2 uri.

Trst.

Slovenski volilci v Trstu! Ali ste vsi pogledali v volilske imenike? Kdor tega še ni storil, ta naj nemudoma izpolni svojo dolžnost, dokler je še čas. Na delo! Pobrigajte se za svoje svete pravice!

Tržaški Slovinci, ki narodno čutijo in streme po napredku slovenskega Trsta, se bodo gotovo temeljito pripravili na volilni boj, ki stoji pred vratmi. Letošnji volilni boj bo

